

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Vtrum sacra doctrina sit scientia. art. 2. disp. 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

res perfecte cognoscitur, cum omnes eius causas percipiuntur.

Tertio, homo naturaliter potest cognoscere, obiectum intellectus esse ens, in Deoque perfectissime cerni rationem entis velut in fonte, a quo omnia emanarunt, atque adeo eminenter continentur: sed vltimus finis cuiusque potentia consistit in eo, in quo perfectissime cernitur ratio obiecti, siquidem circa illud idem nobilissimum potentia actus versatur: ergo naturaliter potest cognoscere, Deum esse vltimum finem intellectus, & ex consequenti etiam hominis, cum intellectus sit suprema, & nobilissima hominis potentia.

Secutus q. 1. prologi. continet cum D. Thoma hoc loco, vltimum finem nostrum esse nobis naturaliter ignotum, & eadem est communis sententia doctorum. Quae planè colligitur ex duobus testimoniis Ista & Pauli, quibus eam circa conclusionem D. Thoma disputatione prima comprobauimus. Confirmatur deinde, quia naturaliter difficile admodum poterant homines suspicari, intellectum nostrum per diuinam potentiam posse euehi ad diuinam essentiae visionem. Atque licet id suspicarentur fieri posse, cum sit tam excellens, ac extraordinarium donum, pendeatque ex sola libera voluntate Dei, quam sine reuelatione non potuerunt cognoscere, vti que solis viribus naturalibus, nullo modo poterant scire sic Deum re ipsa statuisse. Si namque Ioanes, postquam ex reuelatione diuina hoc cognouit, quod d nos sibi filios & haeredes ad beatitudinem, quae quidem ab ea, qua ipse beatus est, non dissimilis esset, adoptauerit i. sua can. ca. 3. in haec verba erupit. Videte fratres, qualem caritatem dedit nobis Pater, ut filij Dei nominemur & simus. Additque, Nunc filij Dei sumus, & nondum apparuit quid erimus: scimus, quoniam cum apparuerit, similes ei erimus, quoniam videntur eum, sicuti est, qui fieri poterat, vt mortales solo lumine naturae illustrati rem tantam cogitando assequi possent: Profecto in cor hominis nunquam, vt Paulus ait, ascendisset, nisi diuinitus foret reuelatum.

Fateor equidem, vt consonum, ac non alienum a ratione se offerre, quod sapientissimus Deus premium iustis post hanc vitam, & supplicium malis constitutum habeat: quod tamen premium sit supernaturaliale, ac tam excellens, id est fanè, quod dicimus in cor hominis solo lumine naturali ascendere non potuisse.

Secutus cum quibusdam alijs existimat, in nobis esse propensionem naturalem, ante omnem actum elicitem, ad beatitudinem supernaturalem: quem admodum in lapide est inclinatio naturalis ad centrum, atque adeo beatitudinem esse nobis naturalem quoad appetitum & potentiam passiuam, licet non quoad affectionem & potentiam actiuam.

Quare ad primum argumentum initio propositum, admissio antecedente & prima consequentia, negat minorem, fateaturque aliquid naturale esse in homine, quod ab eo naturaliter non possit cognosci, videlicet propensionem illam ad beatitudinem supernaturalem. Ratio, inquit, est, quia homo ea solum potest naturaliter cognoscere, ad quae assurgere intelligendo potest ex us, quae sensu percipit: nihil autem sensu percipi potest, quod nos in cognitionem propensionis ad beatitudinem, de qua loquimur, deducere valeat. Haec tamen solutio, licet, quod ad homines attinet, satisfaciatur, in angelis tamen locum non habet: cum non indigeant sensu ad cognoscendas res spirituales. Quare vel tenetur dicere Scotus, Angelos naturaliter posse cognoscere,

tum suam? tum etiam nostram beatitudinem sitam esse in visione diuinæ essentiae, quod nullus profecto admittet, oppositumque satis videtur probare ratio, quod ostendimus, id homines naturaliter non posse cognoscere, vel tenetur dicere, aliquid naturale Angelis & hominibus inesse, quod naturaliter ab Angelis percipi non possit, propensionem scilicet naturalem, de qua disputamus, ac proinde neque Angelos neque homines ab vlla mente creata posse naturaliter comprehendi, quod non facile est admittendum.

Ad secundum similiter negat Scotus in iorgm, quia homo ex iis, quae sub sensum cadunt, non potest deuenire in cognitionem propensionis, quam habet ad beatitudinem, & finem nobis supernaturalem. At hac etiam solutio, sicut & praecedens, non habet locum in Angelis, propter rationem paulo ante propositam. Quoniam verò quaest. 12. art. 1. disp. 2. (vbi aptior erat de hac re disputandi locus) ostendimus cum Caetano, Capreolo, & Ferrariensi, in nobis non esse propensionem naturalem ad beatitudinem supernaturalem, eaque de causa beatitudinem nobis propositam omnino esse nobis supernaturalem, aliter respondendum est ad argumenta proposita.

Ad primum quidem, negandum est antecedens, si sit sermo de appetitu naturali innato, hoc est, inclinatione, quae non est actus elicited.

Ad secundum, quicquid sit de minori, negat optime Capreolus consequentiam. Ratio est, quia ad perfectam cognitionem alicuius naturae, satis est penetrare omnes eius causas naturales: vnde opus non est finem supernaturalem agnoscere.

Tertium argumentum, si quid probat, solum conuincit Deum cognitum lumine naturali esse nostrum vltimum finem naturalem, quod non latuit Aristotelem 10. Ethicorum, & 11. Metaph. cum supremam felicitatem nostram in hac vita, in contemplatione substantiarum separatarum praesertim Dei Optimi Maximi, constituit. Philosophi etiam, qui immortalitatem animorum posuerunt, atque de statu illorum in futura vita disseruerunt, in quibus est Tullius li. 1. Tusculanarum quaestionum, in contemplatione naturali rerum, maxime caelestium, felicitatem nostrarum mentium a corpore separatarum collocauerunt. Non verò probat argumentum, ab homine solo lumine naturali posse cognosci, vltimum finem ad quem supernaturaliter sit perducendus, in claro Dei consuetu positum esse. Reliqua quae in hoc articulo dici poterant, commodius ad quaestionem 12. articulo primo differuntur.

ARTICVLVS II.

Vtrum sacra doctrina sit scientia.

DISPUTATIO I.

Ec loco sacra doctrina eodem modo sumitur, ac in praecedente articulo, videlicet, vt comprehendit habitum principiorum & conclusionum. De ea verò sic sumpta quaerit D. Thomas vtrum sit scientia quoad habitum conclusionum, vt ex corpore articuli patet: quoad habitum namque principiorum scientiam non esse, perspicuum erat.

Vt verò articulo praecedente dicebamus, in hac doctrina principia sunt ea omnia, quae immediate, & in se à Deo sunt reuelata. Haec autem ea tantum sunt, quae in libris canonicis continentur, & in supertraditiones, quae extra Scripturam sacram, vt certò à Deo reuelata, in Ecclesia conseruantur.

Non defuerunt, qui dicerent, definitiones etiam illas

Quid ad secundum respondet Scotus?

Reijcitur Scoti responsio.

Respondetur argumentis initio propositis.

Ad 1. Ad 2.

Ad 3. Deus quomodo sit naturalis finis nobis?

Sensus quaestio.

Principia in Theologia quoniam sunt.

Quorundam sententia.

Tertio.

Communis opinio.

Senti opinio.

Quid ad primum argumentum initio propositum?

Respondetur Scoti responsio.

8. Quæst. j. Artic. ij. Disput. j.

illas esse inter principia Theologiae computandas, quibus Ecclesia aliqua statuit, quod ea videat ex reuelatis euidenter deduci, quale est illud, in Christo Domino duas esse voluntates, diuinam & humanam, quod licet in sacris literis non sit expressum, inde tamen euidenter colligitur. Mouentur ea ratione, quoniam sicut Paulo, & aliis Scripturæ sacræ autoribus adfuit Spiritus Sanctus, ut in iis, quæ scribebant, à veritate nulla ratione desisterent: ita Ecclesiæ adest, ut non erret in iis, quæ certa esse definit, quare sicut conclusiones, quas Paulus ex aliis deducebat, ut quod Deus non longè sit ab unoquoque nostrum, eo quod in eo mouemur & sumus. Item quod resurrectio mortuorum sit futura, eo quod Christus surrexerit, habent rationem principiorum immediate reuelatorum, eo ipso quod assertæ sunt à Paulo: ita conclusiones, quas ex eo definit Ecclesia, quod videat eas ex reuelatis euidenter deduci, erunt principia immediate reuelata, hoc ipso quod ab ea definitur.

A. 7.
1. Cor. 15.

Reijctur.

Hæc sententia mihi non placet, quam etiam Canus reiecit 12. de locis cap. 3. Concursum namque, quo Spiritus sanctus prætor adest Ecclesiæ Catholice, ipsiusque capiti summo Pontifici, non est ut aliquando de fide efficiat, quod antea non esset de fide, sed solum ne erret in declarandis iis, quæ ad fidem mediatè, vel immediate pertinent. Quare sicut in Ecclesia non est facultas & autoritas efficiendi aliquid de fide, quod antea tale non esset, sed solum fidelibus declarandi, quid certò de fide habendum sit, ita etiam neque est facultas, & autoritas condendi illam Scripturam sacram, librumve canonicum, aut partem aliquam illi addendi, sed solum diiudicandi inter libros canonicos ac non canonicos. At verò autores Scripturæ sacræ, quorum lingua, ut Regius Propheta in Psalmo 44. ferebatur, tanquam calamus erat Dei, & per quos multifariam, multisque modis loquebatur Deus, ut Paulus ad Hebr. 1. testatur, quemadmodum autoritatem habebant, ut quod literis mandarent, id eo ipso ad fidem pertinere, ita etiam nouas Scripturas sacras condendi.

Solutio argumenti.

Ad rationem igitur prioris sententiæ respondendum est, alio atque alio modo Spiritum sanctum adfuisse autoribus Scripturæ sacræ, ac modò præfens est Ecclesiæ, ac summo ipsius capiti: ac proinde negandum est, conclusiones, quas Ecclesia ex immediate reuelatis deducit, eodem modo inter principia Theologiae esse computandas, ac complexiones eas, quas Paulus ex aliis, in suis scriptis colligit.

Dubitatio.

Soluitur.

Quæres ergo, quonam habitu assentiuntur fideles conclusionibus ab Ecclesia ex reuelatis definitis, si illis habitu fidei immediate non assentiuntur? Respondet, si sciant illas deducere ex reuelatis, ut eas deducit Ecclesia, duplici via assentiuntur illis per habitum Theologicum. Altera, eo ipso discursu, quo eas, non secus ac ipsa Ecclesia, deducunt. Altera, per hunc alium discursum autoritati Ecclesiæ innitentem doctis & indoctis communem, Ecclesia errare nequit in suis definitionibus: hoc vel illud ab ea definitum est: ergo est certum ac verum.

Diximus hæcenus, solas propositiones reuelatas, esse principia Theologiae. Nec obstat, quòd aliquando ex vna propositione de fide, & altera euidenter nota solo naturæ lumine, colligatur conclusio propriè Theologica: cuiusmodi enim propositio non proprium, sed peregrinum principium in Theologia habendum est. Quia verò in eo euentu assensus propositionis de fide, & alterius cognitæ lumine naturali, atque assensus bonitatis consequentiæ, in hoc conueniunt, quòd omnes sunt certi, & ideo

A sunt vna integra causa sufficiens, ut efficiant certitudinem conclusionis, gignunt assensum conclusionis certum. Quia verò euident assensus vnus tantum præmissæ, & bonitatis consequentiæ, non sunt causa sufficiens ad euidenter assentiendum conclusioni, ideo id præstare non possunt. Denique quoniam, ut aliquis actus sit supernaturalis, necesse non est, ut omnes causæ, quæ ad illius productionem, quoad substantiam actus necessariae sunt, sint etiam supernaturales, sed satis est, si aliqua supernaturalis concurrat: consequens est, ut assensus conclusionis, productus ex assensu vnus præmissæ de fide & alterius cognitæ lumine naturali, cum assensu naturali bonitatis consequentiæ, supernaturalis sit & proprius Theologiae, non solum quia supernaturalis est, sed etiam quia certus est & inuidens, & de obiecto ac materia Theologiae. Quòd verò satis sit concursus vnus causæ supernaturalis ad efficiendum actum supernaturalem, manifestum est. Actus enim contritionis ex solo auxilio, & concursu supernaturali, quo causæ naturales adiuuantur, efficitur supernaturalis: & actus fidei, spei, & caritatis supernaturalis, ex solo concursu habitus supernaturalis, aut alicuius auxilij supernaturalis cum causis naturalibus, semper supernaturalis euadit.

C Ex his patet, commune illud pronuntiatum, Conclusio sequitur debiliorem partem præmissarum, intelligendum esse quoad effectus qui pendet ab vtraque præmissa, ut sunt certitudo & euidencia: secus autem quo ad effectus, qui ab vtraque præmissa non pendet, cuiusmodi est assensum esse supernaturalem, ut explicatum est.

Logicum pronuntiatum exponitur.

Illud admonerim, licet propositiones omnes immediate reuelatæ sint principia in Theologia, quasdam tamen earum esse præcipua principia, ut sunt articuli fidei, qui in Symbolo Apostolorum capitales proponuntur, ut ab omnibus fidelibus memoria teneantur, reliquis verò propositionibus de fide esse principia, minus tamen præcipua, inter quas diuersi adhuc gradus possunt constitui. Conclusiones autem Theologiae, erunt propositiones omnes, quæ ex omnibus hæcè principijs deducuntur.

Qua sunt principia Theologica magis præcipua.

Diximus de principijs proprijs Theologiae. Illud nunc addendum est, cum vnus cuiusque scientiæ sit, non solum proponere, & explanare sua principia, si obscura sint, sed etiam ea via, qua potest, contra aduersarios probare (præsertim si scientia suprema sit, qualis est inter naturales Metaphysica, & inter omnes diuina Theologia) eademque defendere contrarias rationes dissoluendo, inde effici, ut à munere Theologiae aliena non sint, quæ sequuntur.

Primum, in sacris literis, Concilijs, aliisque definitionibus sua principia indagare, quærendo verum sensum & interpretationem sacrarum literarum, modò ex proprietate sermonis (ad quam rem maximè peritia linguarum conducit) modò ex antecedentibus & consequentibus, modò ex collatione diuersorum locorum, qui inter se vel consentire, vel repugnare videtur, modò ex interpretatione Sanctorum Patrum, qui in Germano sensu sacrarum Scripturarum inquiredo, multum diu; versati sunt, magno perèque à Deo ea in re adiuti, & illustrati fuerunt, atque ex alijs rebus, quæ ad id possunt conducere.

Varia Theologia muneris explicatur.

Secundùm sua principia suadere, quòd facilius & promptius homines ad ea credenda inducantur. Idque interdum per rationes omnibus principijs confirmandis communes, qualia sunt miracula in fidei confirmationem effecta, noui & veteris Testamenti mira concordia, religionis Christianæ cum alijs sectis collatio, atque alia quæ suo loco explanabuntur.

nabuntur. Interdum vero, per rationes singulis peculiaritares, ostendendo quam consentiant singula cum lumine naturali demonstrari possunt, vt Deum esse, esse vnum, esse principium omnium rerum, &c. pro alioquo vero confirmatione, adducendo suasiones, rationesque probabiles, quantum cuiusque natura paritur.

Tertium, aduersus eos, qui quaedam principia negant, & alia admittunt, ex admissis negata ostendere: quo pacto contra Iudaos & hereticos in nouo testamento demonstratur, quae in nouo continentur, & aduersus haereticos ex iis, quae concedunt, ostenduntur, quae ipsi inficiantur.

Quartum, rationes enodare, quae vel adducuntur, vel adduci possunt, ad dogmata fidei impugnanda. His de causis August. 14. de Trinitate c. 1. asserit. *Theologia fidei saluberrimam gigni, nutrir, defendi, roborari, vt articulo procedenti fufus dictum est.*

His, si placet, adiungito, vt reliquarum scientiarum, ita & huius disciplinae proprium esse, ex suis principiis deducere suas conclusiones. Ab ipsiusque munere alienum prorsus non esse, pertractare quaedam, quae licet ad alias scientias pertineant, coniuncta tamen, & quasi antecedentia sunt iis, de quibus ex proprio munere disputat, ex quarum proinde cognitione, cognitio suarum rerum pendet, vt agere de virtutibus & vitiis moralibus, de bonitate & malitia humanorum actuum, vt vltius ostendat, vbi sit peccatum lethale aut veniale, & quibus operibus existens in gratia mereatur incrementum gratiae, atque beatitudinis, &c.

Ex dictis, quae sequuntur, percipi possunt. Primò, non rectè Aureolum apud Capreo. 1. q. prologi in argumentis contra primam conclusionem asseruisse, articulos fidei non esse principia, sed quasi conclusiones Theologiae; ea nimirum ratione ductum, quòd D. Thomas saepe moueat quaestiones de articulis fidei, vt vtrum Deus sit vtrum sit trinus, &c. & August. libros de Trinitate magna ex parte in exponendo, suadendo, ac defendendo articulo sanctissimae Trinitatis, insumat. Id enim non ex eo faciunt, quòd articuli fidei non sint suapte natura principia Theologiae: sed quòd ad Theologiam, vt dictum est, etiam pertineat explicare, probare, defendere, suadereque sua principia quoad fieri potest, etiam rationibus à natura petitis, quod praestant praedicti Patres, vt iuxta admonitionem, *parati simi Christiani satisfacere omni posenti rationem de ea, quae in ipsis est fide.*

Secundò, Theologiam quo ad intelligentiam Scripturarum sanctarum, Conciliorum, aliarumque definitionum, quibus declarantur quae sint de fide, tanquam immediatè reuelata à Deo, non scientiam, sed intellectum principiorum dici debere. Quòd si euidenter attingatur verus sensus literalis, comparatur quidem fides, quae est principium Theologiae certum & ineuidens: si autem de vero sensu solum probabile feratur iudicium, principium duntaxat probabile habebitur.

Tertiò, Theologiam quoad discursus, qui rationibus naturalibus in ea fiunt, vel ad probanda principia, aut confirmandas conclusiones, vel ad probandum aliquid antecedens ad ea, de quibus Theologia tractat, interdum esse scientiam, interdum vero opinionem. Ceterum vt huiusmodi rationes propriè non sunt Theologicae facultatis, sed emendicatae ab aliis scientiis, quibus sibi famulantibus vti solet, vt habes art. 5. ad secundum, ita habitus, quos generant, non sunt Theologici, sed eiusdem speciei cum habitibus earum scientiarum, à quibus rationes sunt petita. Primum patet ex eo, quia in Theo-

logia tam, circa ea, quae ad contemplationem pertinent, vt Deum esse, esse creatorem, &c. quam circa mores, vt furum esse malum, homicidium esse illicitum, &c. fiunt saepe rationes merè naturales, quarum quaedam sunt demonstrationes, & generat scientiam, aliae solum sunt probabiles, & generant opinionem.

Secundum vero similiter ex eo constat, quia huiusmodi rationes prorsus eadem sunt cum illis, quae fiunt in scientiis naturalibus, & eisdem conclusiones inferunt: ergo generant eundem habitum, quem in propriis gignere solent. Confirmatur deinde, quia processus proprius Theologiae, est ex reuelatis: ergo huiusmodi rationes merè naturales, neque propriè sunt Theologiae, neque habitum Theologicum producere possunt.

Quartò, Theologiam quoad discursus propriè Theologicos, quales sunt, qui ex vna vel pluribus propositionibus reuelatis aliquid concludunt, complecti multas opiniones, vt habere solent ferè omnes scientiae naturales. Probat, quia aliquando procedit quidem ex propositionibus reuelatis, sed non in sensu, quem constat esse literalem, & intentum ab Spiritu sancto: huiusmodi autem propositiones, vt dictum est, sunt principia probabilia, quae non nisi opinionem possunt generare: aliquando vero licet procedat ex aliqua, in sensu quem constat esse de fide, assumit aliam minimè reuelatam atque ineuidentem, aut conclusionem consequentià ineuidenti dedit: huiusmodi autem discursus solum opinionem generare possunt.

Quintò, totam difficultatem quaestionis, vtrum Theologia sit scientia, in eo sitam esse, vtrum scientia sit quoad habitus, qui reliquos discursibus sibi propriis generantur, quales sunt quibus ex vtraque sumptione in sensu, quem constat esse de fide, vel ex vna in sensu quem certum est esse de fide, & altera euidente secundum naturam lumen, conclusio euidenter deducitur. Atque hic est sensus quaestionis propositae à D. Thoma hoc articulo, in eodemque sensu, eam ceteri Theologi discutiunt.

Hac igitur de re, sententia D. Thomae est: Theologiam esse scientiam, ad eum tamen modum, quo disciplinae subalternatae, quando procedunt ex principiis notis in scientia subalternante, creditis verò in subalternata, dicuntur scientiae: procedit enim Theologia ex articulis fidei, notis quidem euidenter per scientiam Dei, & beatorum: creditis verò in Theologia ex reuelatione diuina. In eadem quoque sententia est Richardus q. 2. prologi, eamque defendunt Capreolus ibid. q. 1. & Caietan. hoc loco.

Sit nihilominus prima conclusio. Si sit sermo de scientia accepta pro habita certo & euidenti, vt ab Aristotele accipi solet, Theologia, qualis in hac vita haberi solet, non est dicenda scientia. Haec est Durandi q. 1. prologi, Gregorij q. 1. artic. 4. Scoti q. 3. in 5. q. laterali, & in 3. d. 24. q. 1. Gabrielis q. 7. Cani 12. de locis c. Soti 1. Posteriorum q. 2. ad confirmationem 7. argum. & multorum aliorum. Probat, primò, quia principia non possunt maiorem euidentiam conclusionis gignere, quam habeant in se: sed principia Theologiae sunt articuli fidei, qui, vt fide tenentur, nullam habent euidentiam: ergo nullam euidentiam conclusionis efficient, ac proinde habitus, qui generabitur, non erit scientia. Secundò, vt aliquis dicatur scire, necesse est, vt procedat ex principiis sibi euidentibus, aut saltem ex iis quae sciat reducere ad principia euidentia, alioquin non sciet, cum non habeat demonstrationem ipsorum, vt Aristoteles ait 1. Poster. cap. 2. sed principia, ex quibus procedimus in

Opiniones Theologicae ex reuelatis habite.

In quo consistit quaestio proposita difficultas.

D. Thom.

1. Conclus.

D. Augustini in dictum.

Aureolus reprobatur.

1. Pet. 3.

Theologia quo sensu dicitur debere intellegi in principio.

MILINA
D. NE

Theologia, neque sunt nobis ex se euidentiæ, neque scimus illa reducere ad principia ex se euidentiæ: ergo licet euidentiæ sit Deo & beatis, per ea nunquam scientiam comparabimus. Neque credo D. Thomam in opposita fuisse sententiâ, sed id solum voluisse, vt quemadmodum artifex subalternatus, quando procedit ex principis demonstratis in disciplina subalternante, & ab eo solum creditis, dicitur quodammodo comparare scientiam subalternatam: non quod habitus, quem comparat, scientia vera sit, cum acquiratur ex principis fide humana acceptis, quæ opinio quædam est, sed quod comparat eam ex principis à disciplina subalternante deriuatis: ita etiam Theologia nostra quodammodo scientia sit, quatenus principia, ex quibus procedit, deriuantur à scientia Dei reuelantis, cui innituntur. *Locus sum autem in conclusione de Theologia, vt in hac vita à nobis habetur: quoniam Theologia Beatorum, tam quoad principia, quam quoad conclusiones, quas ex eis cognoscit, euidentiſſima est: specie tamen distincta à Theologia nostra.*

Expensur
D. Thom.

Theologia
Beatorum à
nostra distin-
guitur specie.

2. Conclus.

Secunda conclusio, non solum Theologia nostra, verum & ipsa fides appellari potest, ac debet scientia, & scientia idem est atque cognitio certa, & firma. Hæc est Cui loco citato, & Scoti in 3. d. 24. q. 1. Atque probati potest primò, quia sacra scriptura talem eam appellat. Luca enim 1. Zacharias loquens cum Ioanæ Baptista ait: *Preibus ante faciem Domini: & addit: ad dandam scientiam salutaris plebi eius: loquitur autem de notitia fidei. Iob. 19. scio quod redemptor meus dicit, & in nouissimo die de terra surrecturus sum: id autem non nisi per fidem sciebat. Sapient. 10. dedi illi scientiam sanctorum. Hier. 3. Dabo vobis pastores, pascet vos scientia & doctrina. & cap. 9. In hoc gloriatur, qui gloriatur scire & nosse me. Pauli 1. ad Corint. 2. 3. quando inquit, sine lingua cessabunt, sine scientia destruetur, nomine scientiæ, vt exponit Caietanus ad eum locum, intelligit Theologiam. Idem intelligit cap. 12. quando inquit. Alij datur sermo scientiæ, vt vult Augustinus 1. 4. De Trinitate cap. 1. Hieronymus etiam in Prologo Bibliorum ad Paulinum, ad finem cap. 7. scientiam eam appellat. His Doctores Parisienses permoti articulo 4. dixerunt, non plus scire propter scire Theologiam, egor.*

Durandus &
Gregorius
refutantur.

Secundò probatur conclusio, quia si Aristoteles in disciplinis naturalibus, ad scientiam exigit euidentiâ, id propterea est, vt cognitio firma sit & certa: at Theologia & fides sine euidentiâ, firmæ cognitiones sunt, & certæ, vt pote quæ diuina auctoritatè & scientiæ innituntur, ergo etiam quando de rebus, quarum connexio necessaria non est, habentur, vt quod verbum caro sit factum: aut dies iudicij futura, scientiæ dici possunt. Id quod Durandus, & Gregorius locis citatis non satis aduertunt, dum Theologiam à propria ratione scientiæ reiecerunt, quod sapè sit de rebus non necessariis. Sicut enim Deus, propter infallibilitatem & certitudinem scie cognitionis, de non necessariis dicitur habere scientiam: ita etiam Theologia propter infallibilitatem & certitudinem, quam ex scientia & auctoritate diuina, quibus innititur, nanciscitur, potest dici scientia, quamuis etiam de rebus non necessariis habeatur. Quod si Aristoteles in disciplinis naturalibus, ad rationem scientiæ necessitatem obiecta exigit, id propterea fecit, quia certitudo & infallibilitas cognitionis naturalis pendet ex infallibilitate & certitudine, quam obiectum suapte natura debet habere. At quia cognitio diuina ex parte cognoscentis suapte natura est certa & infal-

libilis, & fides, ac Theologia nostra ex parte scientiæ & auctoritatis diuina, quibus innituntur, sunt suapte natura certæ & infallibiles, non exigunt obiectum suapte natura certum, sed satis est, quod obiectum sit certum & infallibile, vt subest cognitioni diuinæ: quod complexiones etiam non necessarias posse habere, certo certius constat.

DISPUTATIO II.

Verum Theologia sit habitus distinctus à fide.

Scotus in 3. d. 35. partem negantem amplectitur: asserit enim eundem habitum esse, quo assentimur articulis fidei, & conclusionibus, quo ex illis euidenter deducuntur. Confirmari potest hæc sententia. Primò, quia assensus, quo huiusmodi conclusionibus assentimur, est assensus fidei: ergo & habitus, quo assentimur, erit etiam fides. Consequentia patet, antecedens probatur: quia est assensus certus & inuidens, quod soli assensui fidei Catholice conuenit.

Scoti sententia fundatur.

Primò.

Secundò, error oppositus conclusionibus, quæ euidenter colliguntur ex articulis fidei, est hæresis, perinde ac error oppositus fidei articulis: quæ de causa, qui negat aliquid, quod euidenter deducitur ex articulis, meritò ab Ecclesia tanquam hæreticis punitur: ergo habitus, quo assentimur eidem conclusionibus, est fides Catholica, perinde ac habitus, quo fidei articulis assentimur.

Secundò.

Tertio, Theologus, qui ante definitionem Ecclesiæ conclusionem aliquam euidenter sequi ex articulis fidei intuebatur, eodem profus habitus assentitur illi post definitionem Ecclesiæ, quo antea assentiebatur, nec enim censendus est propter definitionem Ecclesiæ amississe habitum, quem antea habebat: sed post definitionem Ecclesiæ assentitur habitu fidei Catholice, perinde ac ceteris, qui sciunt propositionem illam esse definitam, & nesciunt eam ex articulis deducere: ergo & antea eodem modo eidem assensum præbebat, ac proinde habitus Theologiæ, quo illi antea assentiebatur, erat fides Catholica.

Tertio.

Quartò, si habitus Theologiæ esset distinctus ab habitu fidei, vel esset acquisitus, vel infusus: non acquisitus, quia tunc Theologia non esset scientia supernaturalis: nec item infusus, quia ridiculum videretur asserere, Deum infundere Theologiæ nouum habitum, quando Theologiam addiscunt: ergo ab habitu fidei non distinguitur.

Quartò.

Contraria tamen sententia, vt communior est inter Theologos, ita planè est probabilior: quæ suaderi potest. Primò, quia ita se habet habitus fidei ad conclusiones quæ euidenter deducuntur ex articulis, sicut habitus principiorum in humanis scientiis ad conclusiones, quæ inde euidenter deducuntur: sed in humanis scientiis ex assensibus principiorum generatur assensus & habitus conclusionis, specie distinctus ab assensibus & habitibus principiorum: ergo in Theologia ex assensibus articulorum fidei generabitur assensus & habitus conclusionis specie distinctus ab assensu, & habitu fidei articulorum.

Theologia specie distinguitur à fide.

Neque satisfacit responsio Scoti loco citato dicentis, disparem esse rationem: quia in Theologia tam articulis, quam conclusionibus inde deductis, assentimur propter auctoritatem reuelantis: in scientiis verò humanis, conclusionibus & principis assentimur propter euidentiâ, quam habent ex suis termi-

Scoti solutio refertur.